

Dosarul nr. 2ra-999/21

Prima instanță: Judecătoria Criuleni sediul Dubăsari (jud. I. Malanciuc)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Secrieru)

DECIZIE

4 august 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Anatolie Țurcan
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Organizația de Creditare Nebancară Întreprinderea cu Capital Străin „Express Leasing & Microcredit” Societate cu Răspundere Limitată

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Organizației de Creditare Nebancară Întreprinderea cu Capital Străin „Express Leasing & Microcredit” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Cristinei Svetlicenco și Andrei Svetlicenco cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Organizația de Creditare Nebancară Întreprinderea cu Capital Străin „Express Leasing & Microcredit” Societate cu Răspundere Limitată și menținută hotărârea din 4 septembrie 2020 a Judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 22 iulie 2020, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Cristinei Svetlicenco și Andrei Svetlicenco cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că în conformitate cu prevederile contractului de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146 din 14 februarie 2018, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a acordat Cristinei Svetlicenco un împrumut cu dobândă în mărime de 1 500 de dolari SUA, cu termen de rambursare până la data de 12 februarie 2021.

Conform pct. 4.1 și anexei nr. 1 (graficul de achitare) din contractul de împrumut cu dobândă, pârâta s-a obligat să achite OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL plata în 36 rate lunare, echivalent în lei MD la cursul de achitare, stabilit de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL la ziua efectuării plății (pct. 4.2).

A menționat că pârâta nu și-a onorat obligațiunile contractuale privind achitarea în timp util a ratelor și, astfel, a încălcat prevederile cap. 4 din contractul de împrumut menționat (nu a respectat termenele intermediare de rambursare a ratelor) și prevederile legislației în vigoare privind executarea obligațiunilor (art. 858 Cod civil).

Potrivit contractului de fidejusiune nr. 527/2018/SVE/SVE din 14 februarie 2018 încheiat între OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL și Andrei Svetlicenco, ultimul și-a asumat obligațiunea de a achita integral datoriile pârâtei față de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, în cazul neexecutării la timp a obligațiunilor de plată, conform contractului de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146 din 14 februarie 2018.

La data de 1 iunie 2020, pârâților le-au fost expediate notificările cu nr. 1323, 1324 și 1325, prin care au fost somați să achite datoria restantă (ratele restante) până la data de 21 iunie 2020, în caz contrar, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL își asumă dreptul de a declara tot împrumutul scadent și de a cere încasarea întregului împrumut, inclusiv a dobânzii aferente, a penalităților și a cheltuielilor de judecată, precum și a altor cheltuieli legate de restituirea împrumutului, la care însă nu a primit niciun răspuns.

A precizat că până în prezent, pârâții nu și-au onorat obligațiile asumate și astfel la situația din 15 iulie 2020, datoria acestora față de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL pe contractul de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146 din 14 februarie 2018 constituia suma totală de 1 116,49 de dolari SUA (proba actul de verificare a datoriilor pentru contractul de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146 din 14 februarie 2018 la situația din 15 iulie 2020): plăți lunare restante - 622,08 de dolari SUA, plăți declarate scadente - 468 de dolari SUA, dobândă de întârziere - 26,41 de dolari SUA.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 166-168, 243 CPC, art. 796-816, 858, 864, 901, 942, 1248, 1628, 1633, 1637, 1640 Cod civil.

A solicitat admiterea acțiunii și încasarea în mod solidar de la Cristina Svetlicenco și Andrei Svetlicenco în folosul OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a datoriei restante în sumă de 1 116,49 de dolari SUA și a taxei de stat în sumă de 573 de lei.

Prin hotărârea din 4 septembrie 2020 a Judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari, a fost admisă acțiunea parțial.

Au fost încasate solidar de la Cristina Svetlicenco și Andrei Svetlicenco în beneficiul OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL suma de 560,26 de dolari SUA, în lei la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data executării obligației, cu titlu de datorie și suma de 288 de lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

Prin decizia din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL și menținută hotărârea primei instanțe.

La 28 aprilie 2021, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a declarat recurs împotriva deciziei din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel în partea pretențiilor neadmise și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului a invocat încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și a normelor de drept procedural de către instanțele de judecată ierarhic inferioare și anume: încălcarea etapelor analizei și constatării clauzelor contractuale standard, stabilite de art. 712 Cod civil (până la modificare), încălcarea etapelor analizei și constatării clauzelor abuzive, stabilite de art. 5 din Legea nr. 256 din 9 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, lipsa constatării cumulative ale tuturor elementelor ale unei clauze contractuale standard și a unei clauze abuzive, încălcarea ordinii de verificare (identificare) a clauzelor ce s-au anulat, din rândul clauzelor care sunt exceptate de controlul abuzivității (obiectul și prețul contractului), conform art. 6 alin. (4) din Legea nr. 256 din 9 decembrie 2011 și art. 716 alin. (3) Codul civil (până la modificare), interpretarea eronată a noțiunii de „clar și inteligibil” a unei clauze contractuale, aplicarea eronată a legii: anulare de clauze contractuale pe norme generale fără trimitere la norma specială care a fost încălcată, calcule eronate și alte încălcări.

A obiectat că a fost încălcat dreptul de proprietate al OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL consfințit în art. 46 din Constituția Republicii Moldova și în art. 1 Protocolul 1 din CEDO.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au ignorat prevederile art. 716 alin. (3) Cod civil (până la modificare) și art. 6 alin. (3) din Legea nr. 256 din 9 decembrie 2001 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii și au anulat clauzele contractuale cu referire la comisionul de administrare lunară, care face parte din costul creditului acordat Cristinei Svetlicenco, motivând că sunt abuzive pe motiv că nu au fost negociate.

A menționat că atât legea națională, cât și legea internațională interzic instanțelor de judecată să intervină în preturile contractelor de credit.

Prima instanță a anulat clauzele contractuale cu referire la comisionul de administrare lunară ca clauze contractuale standard și dobânda contractuală ca dobândă nerezonabilă.

Instanța de apel a menținut hotărârea primei instanțe, reținând ca fiind clauze abuzive.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au abordat superficial cauza, nu au examinat deloc probele anexate la dosar, au examinat cauza cu tendențiozitate și fără a intra în esență, au aplicat și interpretat eronat legea.

A mai notat că prima instanță pur și simplu a menționat că clauzele anulate sunt clauze contractuale standard și atât, nefiind făcută o analiză, nefiind făcute constatările impuse de lege pentru constatarea caracterului standard al clauzelor.

Din declarația anexată la materialele dosarului, semnată personal de Cristina Svetlicenco, clar se constată că aceasta a primit un exemplar al contractului de împrumut și că toate condițiile acestui contract le-a înțeles și le-a acceptat pe deplin.

Rezultatul cunoașterii contractului de către intimata Cristina Svetlicenco este acordul acesteia cu conținutul contractului și semnarea acestuia.

Deci a fost semnat un contract de împrumut între OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL și Cristina Svetlicenco, un contract valabil încheiat prin prisma prevederilor art. 712 Cod civil (până la 1 martie 2019).

Prima instanță a anulat clauza pct. 2.6 din condițiile generale (comisionul de administrare lunar) ca fiind neclară, a anulat dobânda contractuală ca fiind într-o relație nerezonabilă cu rata de bază a BNM și a scăzut mai mult decât a anulat.

A remarcat însă că art.716 Cod civil (până la 1 martie 2019) nu prevede efectul anularea clauzelor contractuale standard, dar prevede caracterul neobligatoriu a acestora ori lipsa de efect a acestora.

De jure, în baza art. 716 Cod civil (până la 1 martie 2019), prima instanță nu a putut anula din oficiu clauzele contractuale pe care le-a anulat (comisionul de administrare lunar și dobânda contractuală).

Articolul 716 Cod civil (până la 1 martie 2019) este o normă generală, pentru anulare instanța de judecată trebuia să mai aplice și prevederile normelor speciale și anume art. 718 și 719 Cod civil (până la 1 martie 2019), care prevăd nulitatea.

Prima instanță urma să identifice din lista normelor art. 718 și 719 Cod civil (până la 1 martie 2019) pe acele norme la care contravine clauza cu referire la comisionul de administrare lunară și pe cea care contravine dobânda contractuală anulate, ceea ce nu a fost făcut.

La începutul hotărârii contestate se găsește o trimitere făcută la prevederile art. 719 lit. e) Cod civil, care însă se referă la despăgubiri pentru prejudiciu, iar comisionul și dobânda fac parte din prețul contractului.

Ca consecință, hotărârea instanței de fond prin care au fost anulate clauzele contractuale în baza unei norme generale fără aplicarea normei speciale, este ilegală.

Mai mult ca atât o clauză contractuală standard nu poate fi constatată din oficiu.

Prima instanță urma să pună în discuție în fața părților problema clauzelor contractuale standard, ca reclamantul să poată aduce argumente și probe în apărarea sa, să poată da explicații și concretizări la anumite întrebări apărute la instanța de judecată, însă cauza a fost examinată în lipsa părților.

Contrar prevederilor art. 716 alin. (3) Cod civil (până la 1 martie 2019), prima instanță a intervenit în prețul contractului și în dobânda contractuală și a făcut-o incorect.

La fel, prima instanță a scăzut mai mult decât a anulat.

În cererea de apel, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a menționat acest fapt, a prezentat calculul desfășurat, dar care complet a fost ignorat de către instanța de apel.

Reieșind din indicatorul BNM greșit ales, prima instanță a efectuat și calculul greșit și anume a recalculat dobânda contractuală, la dobânda de 20 % anual, în loc să calculeze la 21,95 % așa precum este prevăzut în contract și așa precum este rezonabil conform Recomandării nr. 13 a Plenului Curții Supreme de Justiție.

Prin calculul eronat instanța a diminuat suma totală a dobânzii contractuale de la 558,73 de dolari SUA pentru 3 ani (conform contractului), la 300 de dolari SUA dobânda contractuală de 20 % aplicată la 1 500 de dolari SUA numai pentru 1 (unu) an.

Prima instanță a calculat și încasat dobânda contractuală doar pentru 1 (unu) an, iar contractul este încheiat pe 3 ani (36 luni), nefiind clar în temeiul la care legea intimată a fost scutită de achitarea dobânzii pe 2 ani din 3 ani.

Anulând comisionul de administrare lunară, prima instanță urma să scadă doar suma comisionului de administrare lunară achitat de intimat, însă, instanța nu a examinat acest aspect și a scăzut valoarea integrală a comisionului de administrare lunară stabilit în contract pentru 3 ani (în mărime de 378 de dolari SUA).

Intimata, pe parcursul derulării contractului, a achitat cu titlu de comision de administrare lunară doar suma de 189 de dolari SUA, atât, nimic mai mult.

Prin urmare, prima instanță, anulând clauza comisionului de administrare lunară putea să scadă din valoarea acțiunii doar suma achitată de intimată cu titlu de comision de administrare lunară, adică doar suma de 189 de dolari SUA.

În finalul hotărârii, instanța a recalculat singură valoarea totală a contractului și a ajuns la concluzia că valoarea totală a contractului trebuia să fie o altă sumă decât cea prevăzută în contract și corespunzător intimați trebuiau să restituie conform contractului de împrumut doar suma de 2 040,19 de dolari SUA, nefiind clar cum instanța a ajuns la aceasta sumă.

Prima instanță a constatat greșit datoria intimatului în sumă de 2 040,19 de dolari SUA din care a fost scăzută suma de 1 506,87 de dolari SUA cu titlu de suma achitată pe parcursul derulării contractului.

A explicat că din suma de 1 506,87 de dolari SUA a fost achitată cu titlu de penalitate suma de 173,47 de dolari SUA.

Suma penalității nicidecum nu poate fi inclusă în valoarea totală a contractului (adică nu o poți prevedea în graficul de plăți), pe motiv că aceasta poate să apară pe parcursul contractului dacă sunt întârzieri, dar poate să nu apară niciodată dacă clientul achită fără întârzieri.

Astfel, din suma acceptată de instanță cu titlu de datorie de 2 040,19 de dolari SUA, trebuia de scăzut 1 333,40 de dolari SUA ($1\ 506,87 - 173,47 = 733,43$ de dolari SUA).

Chiar și fiind cu clauza comisionului de administrare lunară anulat suma acceptată de instanță se mărește de la 560,26 de dolari SUA la 733,43 de dolari SUA, doar la efectuarea unor calcule corecte.

La fel, a accentuat că doar pe motiv că nu a fost negociată o clauză contractuală nu poate fi declarată abuzivă, aceasta trebuie să se îndeplinească cele trei criterii cumulativ ca o clauză contractuală să fie considerată a fi abuzivă (stabilite de lege).

Pe când, instanța de apel a constatat doar caracterul nenegociat al clauzelor contractuale, celelalte caractere rămânând a fi neexaminate și neconstatate, însă, doar pe un criteriu, o clauză contractuală nu poate fi declarată abuzivă.

A invocat caracterul negociat al clauzelor considerate a fi abuzive.

Astfel, a precizat că înainte de a semna contractul, intimata Cristina Svetlicenco a primit o ofertă în care foarte clar și separat a fost indicată fiecare componentă a plăților necesare de efectuat, fiecare componentă (comisionul lunar) a fost separat arătată viitorului client, nu a fost camuflată cumva în plata lunară, ascunsă în careva mod, ca viitorul client să nu-și dea seama din ce este formată o plată lunară.

La fel, înainte de semnarea contractului, clientului i-a fost prezentat un proiect al viitorului contract cu care acesta a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de semnarea contractului.

Cu referire la valoarea comisionului a menționat că acesta face parte din costul creditului (art. 3 din Legea nr. 202 din 12 iulie 2013) care a fost negociat indiscutabil (de altfel nici nu are loc, potențialii clienți tot timpul primesc oferte de calcule și i-au decizia în dependență cifrele primite) și cu referire la conținutul pct. 2.6 din contract, i-a fost oferit intimatului un proiect al contractului de împrumut și aceasta nu a dorit să-i schimbe conținutul acestui punct, dar chiar și să vrut, redactarea acestuia este foarte simplă (pentru administrarea împrumutului se plătește comision de administrare).

Controlul legal al clauzelor care nu au fost negociate individual are loc la două niveluri, cel formal și cel de fond.

De fapt, nici prima instanță și nici instanța de apel nu au trecut prin testele enunțate pentru a dovedi caracterul nenegociat al clauzelor considerate a fi abuzive.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare nu s-au expus asupra ofertei, informațiilor precontractuale și declarației, au omis în genere să studieze aceste probe și să se expună asupra acestora, necătând la faptul că în cererea de apel s-a atenționat asupra acestor acte și asupra faptelor care dovedesc aceste acte.

Atât în hotărârea primei instanțe, cât și în decizia instanței de apel lipsește trimiterea la norma legală care ar interzice aplicarea comisioanelor.

La 24 mai 2021, în adresa Cristinei Svetlicenco și Andrei Svetlicenco a fost expediată copia cererii de recurs depusă de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 142).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimatului să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților 1 aprilie 2021, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 105), fiind recepționată de recurentă la 6 aprilie 2021, ceea ce se atestă prin copia plicului de recepție a deciziei contestate, anexată la cererea de recurs (f. d. 140).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 28 aprilie 2021 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, înaintând acțiunea în judecată împotriva Cristinei Svetlicenco și Andrei Svetlicenco, a solicitat încasarea în mod solidar de la Cristina Svetlicenco și Andrei Svetlicenco în folosul OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a datoriei restante în sumă de 1 116,49 de dolari SUA și a taxei de stat în sumă de 573 de lei (f. d. 5-6).

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, și a încasat solidar de la Cristina Svetlicenco și Andrei Svetlicenco în beneficiul OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL suma de 560,26 de dolari SUA, în lei la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data executării obligației, cu titlu de datorie și suma de 288 de lei cu titlu de cheltuieli judiciare, în rest a respins acțiunea ca neîntemeiată (f. d. 46, 51-56).

Ulterior, judecând apelul declarat de către OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, instanța de apel l-a respins și a menținut hotărârea primei instanțe (f. d. 95, 96-104).

Întru consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au admis parțial acțiunea, încasând suma de 560,26 de dolari SUA, reținând că potrivit actului de verificare a datoriilor pentru contractul de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146 din 14 februarie 2018, din suma împrumutată, Cristina Svetlicenco a achitat suma de 1 506,87 de dolari SUA, iar suma restantă constituie - 560,26 de dolari SUA.

Totodată, prima instanță și instanța de apel au conchis că prin contractul de împrumut s-a stabilit o dobândă nerezonabilă față de rata de refinanțare a Băncii Naționale a Republicii Moldova, ajungând la concluzia privind anularea clauzelor abuzive.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei și fără determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

În susținerea acestei concluzii se vor reține prevederile art. 130 alin. (1) și (2) CPC, care stipulează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Potrivit art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și

raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Astfel, materialele cauzei atestă cu certitudine faptul că la 14 februarie 2018, între OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, în calitate de împrumutător și Cristina Svetlicenco, în calitate de împrumutat a avut loc încheierea unui contract de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146, în mărime de 1 500 de dolari SUA, cu un termen de rambursare până la data de 12 februarie 2021 (f. d. 8-10).

Conform p. 4.1 și anexei nr. 1 (graficul de achitare) din contractul menționat, Cristina Svetlicenco s-a obligat să achite OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL plata în 36 rate lunare, echivalent în lei moldovenești la cursul de achitare, stabilit de reclamant la ziua efectuării plății (pct. 4.2), precum și comisionul de administrare lunar de 10,50 dolari SUA (f. d. 8).

Potrivit anexei nr. 1 la contractul de împrumut cu dobândă din speță, dobânda anuală efectivă (DAE), adică costul total al creditului exprimat ca procentaj anual din valoarea totală a creditului constituie 45,70 % (f. d. 12).

Actele cauzei relevă și faptul că, potrivit contractului de fidejusiune nr. 527/2018/SVE/SVE din 14 februarie 2018 încheiat între OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL și Andrei Svetlicenco, ultimul și-a asumat obligațiunea de a achita integral datoriile pârâtei față de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, în cazul neexecutării la timp a obligațiilor de plată, conform contractului de împrumut cu dobândă nr. SV/18/B146 din 14 februarie 2018 (f. d. 21).

A fost stabilit și faptul că la data de 1 iunie 2020, pârâților le-au fost expediate notificările cu nr. 1323, 1324 și 1325, prin care au fost somați să achite datoria restantă (ratele restante) până la data de 21 iunie 2020, în caz contrar, OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL își asumă dreptul de a declara tot împrumutul scadent și de a cere încasarea întregului împrumut, inclusiv a dobânzii aferente, a penalităților și a cheltuielilor de judecată, precum și a altor cheltuieli legate de restituirea împrumutului, la care însă nu a primit niciun răspuns (f. d. 25).

În atare circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție din analiza textului deciziei supuse recursului, decizia instanței de apel este contradictorie, or, pe de o parte, instanța de apel a apreciat, într-un mod neînțeles, ca fiind justă concluzia primei instanțe, precum că clauza cu privire la comisionul de administrare lunar este lovită integral de nulitate absolută, iar pe de altă parte, a dispus reducerea dobânzii anuale efective de la 45,70 % la 20 %, apreciind-o ca fiind rezonabilă.

Mai mult decât atât, instanțele ierarhic inferioare nu au prezentat formula exactă de stabilire a dobânzii anuale efective de 20 % și gradul de apreciere a rezonabilității acesteia față de rata de bază a BNM. Or, simpla referire la criteriile de stabilire a unei dobânzi anuale rezonabile nu este în stare să reflecte cu certitudine mecanismul de calcul aplicat în speță.

Sub un alt aspect, superficialitatea examinării cauzei de către instanța de apel se atestă și prin faptul că, la judecarea apelului declarat de OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL, nu a fost supus elucidării argumentul apelantului,

precum că prima instanță în mod eronat și-a întemeiat soluția în *baza ratei de bază a BNM* la momentul încheierii contractului de împrumut, în condițiile în care Recomandarea nr. 13 a Curții Supreme de Justiție prevede, în calitate de indicator, a fi luată în calcul *rata de referință interbancară (CHIBOR)* publicată de Banca Națională a Moldovei.

Într-o altă ordine de idei, instanțele ierarhic inferioare, ajungând la concluzia temeiniciei parțiale a cerinței de încasare a întregului împrumut, a dobânzii aferente și a dobânzii de întârziere, nu au specificat care este componenta concretă a împrumutului ce urmează a fi încasată.

Or, din actele cauzei rezultă că OCN ÎCS „Express Leasing & Microcredit” SRL a solicitat încasarea sumei de 1 116,49 dolari SUA, dintre care: împrumut nerambursat – 815,54 dolari SUA, dobânda contractuală – 159,04 de dolari SUA, comision lunar de administrare – 115,50 dolari SUA și dobânda de întârziere – 26,41 de dolari SUA (f. d. 117).

Instanțele de judecată inferioare însă, într-un mod neînțeles, au dispus încasarea sumei de 560,26 de dolari SUA cu titlu de datorie, nefiind clar mecanismul de calcul pe care și-au întemeiat concluzia dată.

În consecință, cele descrise denotă că decizia instanței de apel este lipsită de certitudine și nu au putere de convingere, pe când o hotărârea judecătorească trebuie să aibă o poziție fermă, să asigure încrederea justițiabililor în aceste acte de dispoziție și să acorde posibilitatea instanțelor superioare să-și exercite controlul judecătoresc.

În respectivul sens, se accentuează că prin neexpunerea de către instanță asupra tuturor argumentelor și probelor invocate, se constată nerespectarea la caz a standardelor unui proces echitabil garantate de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor obiecțiilor invocate de către subiecți.

Prin urmare, din perspectiva celor expuse, este de observat că decizia instanței de apel nu se circumscrie exigențelor art. 239-241 CPC, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, inclusiv asupra existenței abaterilor de la legalitate.

De aceea, motivarea hotărârii trebuie să fie clară, concisă și concretă în concordanță cu probele și actele de la dosar, ea constituind astfel o garanție pentru părțile din proces în fața eventualului arbitrar judecătoresc și, de altfel, singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar.

Pe de altă parte, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează practic cu soluționarea procesului fără a intra în fondul acțiunii, de natură să justifice casarea cu trimitere spre rejudecare.

Față de cele de preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, întrucât eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și după finalizarea examinării, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Organizația de Creditare Nebancară Întreprinderea cu Capital Străin „Express Leasing & Microcredit” Sometate cu Răspundere Limitată.

Se casează decizia din 11 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Organizației de Creditare Nebancară Întreprinderea cu Capital Străin „Express Leasing & Microcredit” Sometate cu Răspundere Limitată împotriva Cristinei Svetlicenco și Andrei Svetlicenco cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Anatolie Țurcan

Ala Cobăneanu